

DR. WIKTOR GRZYWO-DĄBROWSKI

Profesor Uniwersytetu Warszawskiego

PRZESTĘPSTWA W ZWIĄZKU Z ZASPAKAJANIEM POPEŁU PŁCIOWEGO

WEDŁUG POLSKIEGO KODEKSU KARNEGO, KODEKSU KARNEGO RO-
SYJSKIEJ SOCJALISTYCZNEJ FEDERATYWNEJ SOWIECKIEJ REPUBLIKI
Z 1933 R., WŁOSKIEGO KODEKSU KARNEGO Z 1930/31 R. I ŁOTEWSKIEGO
KODEKSU KARNEGO 1933 R.

O ile mi wiadomo, w polskim piśmiennictwie sądowo-lekar-
skim nie omawiano dotychczas odnośnych rozdziałów wymienio-
nych kodeksów karnych (z wyjątkiem kodeksu polskiego, który
został omówiony przez Sieradzkiego i przez autora niniejszego ar-
tykułu). To zachęciło mnie do krótkiego porównawczego zesta-
wienia tych czterech kodeksów karnych pod względem traktowania
wymienionych w tytule przestępstw.

Przytoczymy przedewszystkiem odnośne rozdziały i artykuły.

Polski Kodeks Karny z 1932 r. (będziemy używali skrótów
P. K. K).

Rozdział XXXII. Nierząd.

Art. 203. Kto dopuszcza się czynu nierządowego względem osoby
poniżej lat 15 albo osoby, zupełnie lub częściowo pozbawionej zdol-
ności rozpoznania znaczenia czynu lub kierowania swem postępo-
waniem, podlega karze więzienia do lat 10.

Art. 204. Kto przemocą, groźbą bezprawną albo podstępem
doprowadza inną osobę do poddania się czynowi nierządowemu lub
wykonania takiego czynu, podlega karze więzienia do lat 10.

2. Ściganie następuje na wniosek pokrzywdzonego.

Art. 205. 1. Kto przez nadużycie stosunku zależności lub wy-
zyskanie krytycznego położenia doprowadza inną osobę do podda-
nia się czynowi nierządowemu lub do wykonania takiego czynu, pod-
lega karze więzienia do lat 5.

2. Ściganie następuje na wniosek pokrzywdzonego.

Art. 206. Kto spółkuje z krewnym w linii prostej, bratem lub
siostrą, podlega karze więzienia do lat 5.

Art. 207. Kto w chęci zysku ofiaruje się osobie tej samej płci do czynu nierządnego, podlega karze więzienia do lat 3.

Art. 208—214 poświęcone są sprawie walki z uprawianiem nierządu i pornografji; omawianie ich pomijamy, gdyż z punktu widzenia sądowo-lekarskiego mają one mniejsze znaczenie.

Włoski Kodeks Karny z 1930/31 r. (używać będziemy skrótu WKK.).

Roz. I. Przesłpstwa przeciwko wolności płciowej.

Art. 519. Gwałt płciowy (viol).

Winny dokonania stosunku płciowego za pomocą gwałtu lub groźby będzie karany więzieniem od 3 do 10 lat.

Tej samej karze podlega sprawca stosunku płciowego z osobą, która w chwili tego czynu:

1. Nie miała ukończonych lat 14.

2. Nie miała ukończonych lat 16, a winny czynu był jej krewnym wstępnym albo opiekunem lub osobą, której nieletni został powierzony w celu opieki, wychowania, nauczania itp.

3. Była dotknięta chorobą psychiczną albo nie była w stanie opierać się sprawcy wskutek upośledzenia psychicznego (d'inferiorite psychique) lub fizycznego, nawet gdy to upośledzenie nie było spowodowane przez sprawcę.

4. Była przez sprawcę wprowadzona w błąd co do jego osoby.

Art. 520. Gwałt, popełniony wskutek nadużycia przez sprawcę swego stanowiska, jako funkcjonarjusza publicznego.

Jeśli funkcjonarjusz publiczny, poza przypadkami, objętymi artykułem poprzednim, dokona stosunku płciowego z osobą zaareztowaną lub zatrzymaną, która została mu powierzona na skutek jego stanowiska urzędowego albo z osobą, która została mu przekazana celem wykonania zarządzeń kompetentnej władzy, będzie karany więzieniem od 1 do 5 lat.

Taka sama kara będzie wymierzona, jeśli stosunek płciowy był dokonany przez funkcjonarjusza publicznego, który z racji wykonywania swych czynności miał jakąkolwiek władzę nad osobą zatrzymaną.

Art. 521. Czyny przeciwko moralności publicznej, dokonane przemocą.

Jeśli ktoś, korzystając z okoliczności lub warunków, wymienionych w poprzednich dwóch artykułach, dokona innych, niż stosunek płciowy, czynów nierządnych, podlega karze, wymienionej w tych artykułach, zmniejszonej o $\frac{1}{3}$.

Takiej samej karze podlega ten, kto, korzystając z okoliczności lub warunków, wymienionych w poprzednich dwóch artykułach, zmusza lub namawia inną osobę do popełnienia czynów nierządnych na sobie samym, na osobie innej lub na osobach innych.

Art. 522. Porwanie celem zawarcia małżeństwa (Enlevement aux fins de mariage).

Kto porywa lub zatrzymuje za pomocą gwałtu, groźby lub podstępnie kobietę niezamężną celem zawarcia małżeństwa, podlega karze więzienia od 1 do 3 lat. Jeśli powyższy czyn jest połączony ze szkodą dla porwanej osoby stanu wolnego, bez różnicy płci, w wieku od 14 do 18 lat, kara będzie zwiększona do 2— 5 lat.

Art. 523. Porwanie w celu nierządu.

Kto porywa lub zatrzymuje za pomocą gwałtu, groźby lub podstępnie nieletniego lub kobietę pełnoletnią celem nierządu, jest karany więzieniem od 3 do 5 lat.

Kara będzie zwiększona, jeśli czyn ten jest popełniony ze szkodą dla osoby, która nie ukończyła jeszcze lat 18, albo jeśli dotyczy kobiety zamężnej.

Art. 524. Porwanie osoby, która nie przekroczyła lat 14 lub upośledzonej psychicznie celem nierządu lub małżeństwa.

Kary, wymienione w drugim ustępie obu poprzednich artykułów, będą zastosowane i wtedy, gdy czyn był dokonany bez gwałtu, groźby lub podstępnie ze szkodą dla osoby poniżej lat 14 lub dotyczy osoby, psychicznie chorej albo nie będącej w stanie obronić się wskutek upośledzenia psychicznego lub fizycznego, którym była dotknięta, nawet jeśli to upośledzenie było niezależne od sprawy.

Art. 525. Okoliczności łagodzące.

Kara, wymieniona w trzech poprzednich artykułach, będzie zmniejszona, jeśli winny przed porwaniem nie dopuścił się żadnego czynu nierządnego w stosunku do osoby porwanej, sam ją uwolnił, odprowadzając do domu, skąd została porwana lub do domu jej rodziny, albo umieszczając ją w pewnym miejscu do dyspozycji rodziny.

Art. 526. Uwiedzenie obietnicą małżeństwa przez mężczyznę zonanego

Kto, obiecując małżeństwo, uwodzi nieletnią osobę płci żeńskiej, wprowadzając ją w błąd co do swojego stanu, jako człowieka zonanego, będzie karany więzieniem od 3 miesięcy do 2 lat.

Uwiedzenie ma miejsce wtedy, gdy odbył się stosunek płciowy.

Rozdział II. Przestępstwa przeciwko moralności.

Art. 527. Czyny, zakłócające moralność publiczną.

Kto dopuszcza się powyższych czynów publicznie, wzgl. w miejscu publicznem lub na widoku publicznym, ulega karze więzienia od 3 miesięcy do 3 lat.

Jeśli czyny te były dokonane bez specjalnego zamiaru (non intentionnellement), karą będzie grzywna od 300 do 3 000 lirów.

Art. 528 mówi o rozpowszechnianiu wizerunków, druków itp. natury pornograficznej i o wystawianiu sztuk pornograficznych, za co grozi kara więzienia do lat 3, wzgl. grzywny.

Art. 529 i nast. dotyczą odpowiedzialności za zgorzenie nieletnich zmuszania do uprawiania prostytucji itp.

Kodeks Karny Rosyjskiej Socjalistycznej Sowieckiej Republiki z 1933 r. (skrót RKK.).

Artykuły, obejmujące przestępstwa przeciwko moralności płciowej.

151. Winny z osobą niedojrzałą płciowo obcowania płciowego, połączonego z defloracją lub czynami perwersyjnymi, ulega pozbawieniu wolności do lat 8.

Za stosunek płciowy z osobą niedojrzałą płciowo, nie połączone z wymienionymi okolicznościami obciążającymi, winny podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

152. Winny gorszenia nieletnich lub niepełnoletnich za pomocą czynów lubieżnych, dokonywanych z nimi, ulega pozbawieniu wolności do lat 5.

153. Winny dokonania stosunku płciowego przemocą, za pomocą groźby, pogroźek, przy wykorzystaniu podstępem stanu bezradności osoby poszkodowanej (zgwałcenie), ulega pozbawieniu wolności do lat 5.

Jeśli zgwałcenie pociągnęło za sobą samobójstwo osoby poszkodowanej lub jeśli było dokonane na osobie niedojrzałej płciowo alba na dojrzałej lecz przez kilka osób, karą będzie pozbawienie wolności na przeciąg do lat 8.

154. Winny zmuszania zależnej od niego materialnie wzgl. służbowo kobiety do obcowania płciowego lub do zaspokojenia popędu płciowego w jakikolwiek inny sposób ulega pozbawieniu wolności do lat 5.

155. Winny zmuszania do uprawiania prostytucji, rajfurstwa, utrzymywania, domów rozpusty lub werbowania kobiet do zajmowania się prostytucją ulega pozbawieniu wolności do lat 5 i konfiskacie części lub całego majątku.

Kodeks Karny Łotewski z 1933 r. (skrót ŁKK.).

Rozdział 31. Nierząd.

493. Kto dokona czynów lubieżnych z dzieckiem do lat 14 lub z nieletnim od lat 14 do lat 16 bez jego zgody, wzgl. za zgodą, lecz przy wykorzystaniu jego nieświadomości, będzie karany zamknięciem w domu poprawy do 2 lat lub więzieniem.

494. Winny dokonania czynu lubieżnego z osobą powyżej lat 16 bez jej zgody będzie karany więzieniem.

495. Winny dokonania czynów, wymienionych w art. art. 493 i 494 z osobą, będącą pod jego władzą lub opieką, z osobą, zmuszoną do tego przemocą lub groźbą karalną, z osobą płci żeńskiej o ile czyn lubieżny połączony był z defloracją, lecz bez stosunku płciowego, z osobą, która w tym celu przez sprawcę lub przez kogoś innego, lecz z pomocą sprawcy, została wprowadzona w stan nieprzytomności, będzie karany, jeśli chodzi o czyn, wymieniony w art. 493 — domem poprawy nie mniej, niż dwóch lat, wymieniony w art. 494 — domem poprawy.

Art. 496 mówi o odpowiedzialności za czyny pederastyczne, przyczem czyny te są zawsze karane więzieniem; o ile zostały one dokonane z nieletnim 14—16 lat, z osobą niepoczytalną, pozbawioną możności oporu, przemocą za pomocą gwałtu lub groźby, z osobą, doprowadzoną w tym celu do stanu nieprzytomności — sprawca podlega zamknięciu w domu poprawy.

Art. art. 497, 498, 499, 500, 501, 502 omawiają odpowiedzialność za dokonanie stosunku płciowego z dzieckiem do lat 14, z nieletnim 14—16 lat, przy użyciu przemocy, podstępny, z osobą niepoczytalną, nieprzytomną, przy pomocy groźby itp. Za przestępstwa te grozi kara więzienia wzgl. domu poprawy.

Artykuły Kod. Kar. Łot. są nieomal dosłownie wzięte z dawnego K. K. Rosyjskiego z 1903 r.

Zapoznawszy się z odnośniami artykułami omawianych kodesów karnych, rozpatrzmy je porównawczo.

Pod względem ujęcia sprawy karalności t. zw. przestępstw płciowych najbardziej zbliżone do siebie są PKK i RKK. Kodeks Łotewski nie wnosi nic nowego — jest to właściwie kodeks rosyjski z 1903 r.; nieco odrębniej ujmuje sprawę w niektórych punktach Kodeks Włoski.

W PKK przestępstwa płciowe są objęte nazwą nierządu wzgl. czynów nierządnych, przyczem czynem nierządnym w rozumieniu PKK będzie wszelki czyn, prowadzący do zaspokojenia popędu płciowego, dokonany w warunkach, wyszczególnionych w odpowiednich artykułach kodeksu. Takie uogólnienie, taki szeroki zakres pojęcia tego rodzaju czynów ogromnie upraszcza i ułatwia — i to bez szkody dla wymiaru sprawiedliwości — pracę lekarza i sędziego, gdyż czyni zbędni stwierdzenie w przypadkach niepew-

nych, czy miał miejsce stosunek płciowy, czy tylko jego usiłowanie itp. Inne omawiane kodeksy odróżniają odpowiedzialność za odbycie stosunku płciowego od czynów nierządnych bez tego stosunku.

Według PKK objektem przestępstwa może być zarówno kobieta, jak i mężczyzna.

Omówimy teraz nieco szczegółowiej poszczególne artykuły PKK.

Z art. 203 widać, że za wszelki czyn nierządny, dokonany z osobą do lat 15, bez względu na jej zgodę lub brak zgody, sprawcy grozi odpowiedzialność do 10 lat więzienia. Wynika stąd, że przestępstwo to jest zaliczone do kategorii zbrodni. Z artykułu tego będzie odpowiadał sprawca (sprawczyni) za dokonany wzgl. usiłowany stosunek płciowy z dzieckiem do lat 15, za dotykanie jego narządów płciowych wzgl. za zetknięcie swych z jego ciałem (coitus inter femora, coitus oralis, itp.), o ile czynności te miały na celu zaspokojenie popędu płciowego sprawcy. W wielu wypadkach sprawca przestępstwa z art. 203 (w ogromnej większości przypadków jest nim mężczyzna) tłumaczy się, iż nie wiedział, że ma do czynienia z osobą, która nie ukończyła jeszcze lat 15, tembardziej, że zachowywała się ona jak prostytutka, namawiała go do obcowania z nią, sama była czynna itp. W niektórych, niezbyt rzadkich, wypadkach dziewczyna do lat 14—14 $\frac{1}{2}$ rzeczywiście wygląda na znacznie starszą, zwłaszcza gdy jest odpowiednio ubrana. W przypadkach podobnych należy ją widzieć w tem ubraniu, jakie miała na sobie w danym razie, i rozstrzygnąć, czy rzeczywiście mogła ona robić wrażenie starszej nad lat 15.

RKK nie podaje granicy wieku osoby poszkodowanej, mówi tylko ogólnie, że obcowanie płciowe, zgorszenie itp. w stosunku do osoby, niedojrzałej płciowo, będzie podlegało surowszej karze, niż w stosunku do osoby dojrzałej.

Przyuszczam, że takie stanowisko RKK w praktyce musi narażać czasem duże trudności, gdyż niezawsze będziemy rozporządzali ściśle kryterjum dla stwierdzenia, czy osoba poszkodowana w czasie, kiedy miał miejsce inkryminowany czyn, była dojrzała płciowo czy też nie; pozatem, mogą zachodzić przypadki na pograniczu dojrzałości, co do których nie wiadomo, czy należy je zaliczyć do okresu przed- czy po osiągnięciu dojrzałości płciowej; wreszcie niezawsze mamy obiektywne cechy dojrzałości, do których, jak wiemy, zalicza się owłosienie w odpowiednich miejscach ciała, rozwój narządów płciowych, wystąpienie menstruacji itp. Może się zdarzyć, że fizyczne cechy dojrzałości nie będą bardzo wyraźne w związku np. ze schorzeniem gruczołów sekrecji wewnętrznej, lubo

osoba poszkodowana, będzie miała więcej, niż 15—16 lat i będzie zupełnie uświadomiona pod względem płciowym.

W WKK widzimy dwie granice wieku — 14 i 16 lat; za czyny nierządne (używamy tu terminologii PKK), popełnione z osobą poniżej tych granic wieku, grozi surowsza odpowiedzialność, niż gdy chodzi o osobę powyżej lat 16.

W ŁKK granicą wieku jest lat 14 wzgl. okres od lat 14 do lat 16.

Art. 203 ustala również odpowiedzialność za dokonanie czynu nierządnego z osobą całkowicie lub częściowo pozbawioną zdolności rozpoznawania znaczenia czynu lub kierowania swem postępowaniem. Oczywiście, odpowiedzialność grozi sprawcy w tych przypadkach, gdy on wiedział wzgl. powinien był wiedzieć, że ma do czynienia właśnie z tego rodzaju osobą.

Odpowiedzialność za przestępstwa tej części art. 203 przeważnie dotyczy czynów nierządnych z osobami psychicznie chorymi, ale może tu wchodzić w grę i stan zaburzeń psychicznych występujących pod wpływem narkotyków, alkoholu, przy chorobach gorączkowych itp. W pewnych przypadkach psychiczne zaburzenia poszkodowanej osoby są tego rodzaju, że mężczyzna przy krótkim z nią obcowaniu mógł nie podejrzewać, że ma do czynienia z osobą, która nie rozumie w całej rozciągłości czynów, z nią dokonywanych lub nie całkowicie jest w stanie kierować swymi czynami, zachowanie się zaś kobiety upoważnia go do przyjęcia, że zgadza się ona na jego propozycje a nawet zachęca do stosunku płciowego (np. w przypadku zaburzeń psychicznych o charakterze maniakałnym u kobiety może występować podniecenie płciowe, a wtedy łatwo ona oddaje się mężczyźnie). W tego rodzaju przypadkach mężczyzna nie będzie ponosił odpowiedzialności z art. 203 gdyż jasną jest rzeczą, że nie mógł on wiedzieć, że kobieta ta nie rozumie istoty czynu wzgl. nie może nim kierować.

Art. 204 PKK mówi o odpowiedzialności za czyn nierządny, dokonany przy pomocy siły fizycznej lub przymusu moralnego, przy czem bardzo szeroko została potraktowana t. zw. groźba bezprawna, jako środek, zmuszający do poddania się czynowi nierządnemu. Według art. 91 p. 4 groźbą bezprawą jest zarówno groźba popełnienia przestępstwa (groźba karalna), jak i groźba spowodowania postępowania karnego lub rozgłoszenia wiadomości, uwłaczającej czci zagrożonego lub jego bliskich. W oczach osoby poszkodowanej groźba taka musi — rzecz jasna — posiadać wszelkie cechy możliwości jej urzeczywistnienia — w tych tylko warunkach będziemy mieli do czynienia z groźbą bezprawą. W praktyce najczęściej wchodzi w grę, w razie opierania się kobiety napastnikowi groźba pozbawienia jej życia, lecz może mieć też miejsce np. pogróżka

rozgłoszenia, że dana kobieta miała kochanka, że odbyła nielegalne poronienie itp.; jasną jest rzeczą, że na tem tle mogą występować najrozmaitsze nadużycia, szantaże itd.

W naszej praktyce najczęściej spotykaliśmy się z art. 204 z oskarżeniami o dokonanie stosunku płciowego przemocą. Nieomal zawsze stawał tu lekarz sądowy przed zagadnieniem, czy wogóle Jest możliwe odbycie stosunku płciowego wbrew woli kobiety, która rzeczywiście stawia opór (tylko w takim przypadku może być mowa o przestępstwie z tego punktu art. 204).

Nasze doświadczenie, oparte na około 500 przypadkach badań, przeprowadzonych celem ustalenia odbytego stosunku płciowego i na licznych dochodzeniach sądowych, przemawia za tem, że wypadki tego rodzaju — lubo rzadkie — są możliwe nawet w stosunku do kobiet, które już zaznały życia płciowego, a wcale nie należą do rzadkości, gdy poszkodowana nie obcowała jeszcze płciowo.

Ściganie winnego z tego artykułu ma miejsce tylko na wniosek osoby poszkodowanej.

W RKK odpowiednik do tego artykułu mamy w art. 153. Zasługuje na uwagę że ten artykuł przewiduje zwiększenie wymiaru kary, gdy następstwem stosunku płciowego będzie samobójstwo osoby poszkodowanej, gdy ofiarą jest osoba niedojrzała płciowo, gdy gwałcicieli było kilku.

Wychodząc z założenia, że gwałt płciowy ma pod względem moralnym bardzo przykre zabarwienie i świadczy z reguły o silnem napięciu złej woli sprawcy, o jego niskim poziomie moralnym oraz o nastawieniu aspołecznem, tego rodzaju obostrzenie kary wydaje się w wielu przypadkach uzasadnionem, szczególnie w stosunku do zgwałceń zbiorowych, które moralnie mają wyjątkowo ohydny charakter.

WKK odpowiedzialność za gwałt płciowy ujmuje w artykule 519, przyczem uwzględnia tu przemoc zarówno fizyczną jak i moralną. Stosunek płciowy z osobą nieletnią, psychicznie chorą itp. jest traktowany jako gwałt płciowy i sprawca ulega tejże karze.

ŁKK sprawę odpowiedzialności za dokonanie stosunku płciowego, zarówno w stosunku do dzieci i nieletnich, jak i do dorosłych, omawia w artykułach 497—502, odpowiednio podnosząc w pewnych warunkach wymiar kary.

PKK tylko w art. 206 wyraźnie mówi o odpowiedzialności za dokonanie spółkowania, a mianowicie, gdy chodzi o stosunek płciowy t. zw. kazirodczy, z krewnym wstępnym i zstępnym albo z bra-

tem lub siostrą. Inne czyny, prowadzące do zaspokojenia popędu płciowego pomiędzy krewnymi, o ile skądinąd nie podpadają pod odpowiednie artykuły PKK, karze nie ulegają.

RKK wogóle nie wspomina o odpowiedzialności za stosunek płciowy kazirodczy, z czegoby wynikało, że dobrowolne obcowanie płciowe pomiędzy rodzeństwem, rodzicami a dziećmi itp., o ile skądinąd nie podpada pod odpowiednie artykuły RKK, nie jest czynem karalnym.

WKK w art. 519 mówi o odpowiedzialności za stosunek płciowy z osobą do lat 16 w przypadku, gdy winny jest krewnym wstępnym poszkodowanej; ponieważ w innych artykułach tego rozdziału nic się nie mówi o odpowiedzialności za inne kazirodcze stosunki, należy wnosić, że stosunki płciowe między dorosłym rodzeństwem, między ojcem o dorosłą córką itd. nie podpadają pod sankcje karne.

ŁKK w art. art. 498 i 499 mówi o odpowiedzialności za stosunki kazirodcze między krewnymi w linii prostej i bocznej.

PKK nie uznaje t. zw. nierządu przeciw naturze (pederastja, miłość lesbijska, stosunki ze zwierzętami) w żadnej postaci jako swoistego przestępstwa, w poszczególnych zaś przypadkach (np. w przypadku gwałtu pederastycznego, uwiedzenia nieletnich) sankcja karna będzie stosowana na podstawie odpowiednich artykułów rozdziału o nierządzie. Jedynie art. 207 PKK mówi — i bardzo swoiście — o odpowiedzialności za czyn nierządny z osobą tej samej płci. Według tego artykułu odpowiedzialności podlega tylko ta osoba, która dla zysku dopuszcza się czynów nierządnych z osobą tej samej płci. Z tego widać, że prawodawca miał na celu zwalczanie wyzysku i szantażu, nieraz uprawianych w stosunku do homoseksualistów przez t. zw. męskich prostytutów (rzadziej wchodzi to w grę miłość między kobietami). Art. 207 położy, być może, kres tej postaci wyzysku, która nieraz prowadziła nawet do samobójstwa osób szantażowanych.

Jak widzimy, PKK zerwał — i zupełnie słusznie — z zasadą karalności t. zw. nierządu przeciwko naturze, wychodząc z założenia, że dopuszczający się go są rzekomymi tylko przestępcami, właściwie zaś ludźmi choremi, w stosunku do których nie należy stosować kar, a myśleć Kaczej o interwencji lekarskiej. Poza tem PKK uważa, że zaspakajanie popędu płciowego tego rodzaju, jak pederastja, miłość lesbijska itp., o ile dotyczy osób dorosłych i poczytalnych i nie jest połączona ze zgorszeniem publicznem, jest sprawą prywatną danych osób i państwo nie ma potrzeby interwenjować za pomocą sankcji karnej.

RKK i WKK wogóle nie posiadają artykułów, traktujących o karalności za czyny przeciwko naturze. W ŁKK artykuł 496 mówi o karalności pederastji; na mocy tego artykułu pederastja jest uważana — bez względu na okoliczności — za przestępstwo; zasadniczo wymierzana kara więzienia w wielu przypadkach ulega obostrzeniu, np. gdy czyn pederastyczny będzie dokonany przemocą, z nieletnim, z niepoczytalnym.

Wydaje mi się dziwnem, że w jednym z najnowszych kodeksów karnych — bo takim jest ŁKK — spotykamy tak przestarzałe traktowanie tego rodzaju czynów. Prawda, że, jak już zaznaczyliśmy, ŁKK jest właściwie dawnym kodeksem rosyjskim z 1903 r., jednak przy wprowadzeniu go w życie należałoby — jak to zrobiono w niektórych innych rozdziałach tego kodeksu — znowelizować wzgl. usunąć i ten przestarzały artykuł. Pozostawienie art. 496 w ŁKK dowodzi, że prawnicy łotewscy nie ujmują tej sprawy w płaszczyźnie współczesnych pojęć 'naukowych i uważają, że zboczenia płciowe (a pederastja prawie zawsze ma swe źródło w zboczeniu) winny podlegać karze.

Rozpatrzmy teraz omawiane kodeksy w tych punktach, które przedstawiają dla nas szczególne znaczenie lub są specjalnie ciekawe wzgl. odmienne, niż w innych kodeksach.

RKK w art. 151 podnosi wymiar kary w przypadkach, gdy przy stosunku z osobą płciowo niedojrzałą miała miejsce defloracja. Z artykułu tego wynika, że prawodawca, w stosunku do osoby płciowo niedojrzałej, specjalnie podkreśla znaczenie całości błony dziewiczej, gdyż w innych artykułach, mówiąc o karach za odbyty stosunek płciowy, nie wymienia faktu rozdarcia tej błony, jako okoliczności obciążającej. Takie stanowisko prawodawcy nie wydaje mi się całkiem uzasadnione. Wszelkie czyny lubieżne, jak również i stosunek płciowy nie mają dla osoby płciowo niedojrzałej (wobec tego przeważnie nieuświadomionej) tego znaczenia moralnego, co dla uświadomionej i płciowo rozwiniętej. Nietleńia, o ile nie uświadomiono jej odpowiednio, traktuje naogół dokonywane na niej czyny lubieżne, jako mniejszą lub większą przykrość, a nie jako nieszczęście, katastrofę. Inaczej przedstawia się rzecz, gdy chodzi o osoby płciowo dojrzałe: utrata t. zw. „dziewictwa” powoduje u nich nieraz tragedje, czasami — samobójstwo, i raczej w tych właśnie przypadkach należałoby wymiar kary obostrzyć, jeśli wogóle rozdarcie błony dziewiczej ma być czynnikiem obciążającym. Z punktu widzenia praktyki wiemy, jak jest nieraz trudnem a nawet niemożliwem ustalić, czy błona dziewicza wogóle uległa rozdarciu. W tych przypadkach niestwierdzenie tej okoliczności przez lekarza decyduje jednak o wymiarze kary i może niesłusznie spowodować jej złagodze-

nie. Naszem zdaniem, jeśli już chodzi prawodawcy o udowodnienie odbycia stosunku płciowego, winno naogół być obojętnem, czy miał tu miejsce pierwszy stosunek płciowy, czy nie pierwszy: skala kar wystarczy, aby w jednym przypadku za stosunek nawet bez defloracji wyrok mógł być bardzo surowy, w innym zaś nawet przy defloracji łagodniejszy.

Na tym stanowisku, jak widzieliśmy, stanął PKK. Sam fakt stwierdzenia czynu nierządne wystarczy tu do ukarania sprawcy, surowość zaś wymiaru kary sędziego może regulować w zależności od okoliczności czynu.

RKK wcale nie wspomina o odpowiedzialności za stosunek płciowy z osobą, chorą psychicznie wzgl. nieprzytomną. Należałoby stąd wnosić, że tego rodzaju czyny nie są uważane za przestępstwa karalne z danych artykułów RKK, prawdopodobnie jednak, w razie skargi poszkodowanej lub jej prawnych zastępców, sprawcy może grozić odpowiedzialność.

WKK w art. 520 specjalnie podkreśla i podnosi odpowiedzialność funkcjonariusza publicznego, który, korzystając ze swego uprzywilejowanego w stosunku do osoby zatrzymanej stanowiska, miał z nią stosunek płciowy. Nie chodzi w tym przypadku o zgwałcenie w sensie art. 519. Pod art. 520 będzie podciągnięty nawet dobrowolnie odbyty stosunek płciowy, ponieważ kobieta znajduje się pod przymusem moralnym a funkcjonariusz publiczny może tę okoliczność wykorzystać.

Inne omawiane kodeksy karne podobnych artykułów nie zawierają.

Ciekawym jest art. 522 WKK, odpowiadający do pewnego stopnia dawnemu polskiemu prawu o „raptus puellae”. Według tego artykułu za samo porwanie kobiety niezamężnej celem zawarcia małżeństwa grozi więzienie do lat 3. Art. 521 obejmuje — z wyjątkiem stosunku płciowego — wszystkie inne czyny nierządne, za popełnienie których w pewnych warunkach grozi sprawcy odpowiedzialność.

ŁKK (dawny rosyjski 1903 r.) bardzo dokładnie wyszczególnia warunki i okoliczności takich przestępstw, jak zgwałcenie, czyny nierządne itp., i w zależności od nich stosuje taki lub inny wymiar kary.

Szczególnie surowe kary (do 10 lat ciężkiego więzienia) są wymierzane za stosunek płciowy, przy użyciu przemocy lub groźby, z dzieckiem do lat 14 i za stosunek z kobietą, wprowadzoną w stan nieprzytomności celem dokonania stosunku. Co się tyczy ostatniego punktu, w praktyce przeważnie spotykamy upojenie podstępne nieletnich dziewcząt, nie znających wpływu alkoholu i znajdujących

się w niepewnym towarzystwie. Innych przypadków podstępnego odurzenia w praktyce nieomal nie widzimy, chociaż dziewczęta nieraz zeznają, że zostały w ten lub inny sposób uśpione, zahypnotyzowane itp. Dokładne zbadanie wszystkich przez nas rozpatrywanych tego rodzaju przykładów wykazało, że ma tu miejsce przeważnie świadome, rzadziej nieświadome, wprowadzenie w błąd władz sądowych celeni usprawiedliwienia się w oczach rodziny i otoczenia.